

Research Paper

Modeling Academic Resilience based on Attachment Styles, School Psycho-Social Atmosphere Mediated by Identity Styles of First Grade High School Students in Marvdasht

Maryam Rakhshandeh Abarghoee¹, Mohammad Khayyer^{2*}, Azarmidokht Rezaei³, Maryam Kouroshnia⁴

1- Ph.D. Student in Educational Psychology, Department of Educational psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

2- Professor, Department of psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

3- Assistant Professor, Department of psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

4- Assistant Professor, Department of psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

Received: 2020/09/16

Revised: 2021/03/08

Accepted: 2022/01/25

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jpmm.2022.26026.3184

Keywords:

Attachment Style, Psychosocial Atmosphere, Academic Resilience, Identity Styles

Abstract

Introduction: The aim of this study was to model academic resilience based on attachment styles, school psychosocial atmosphere mediated by identity styles.

Method: The statistical population of this study includes all male and female high school students in Marvdasht, whose number in the academic year 1399-1398 was 2280 people. To determine the sample size, 357 students were selected using multi-stage cluster sampling method. And through the Academic Resilience Questionnaire, Samuels, Collins and Reed Adult Attachment Styles, Delaware School Atmosphere, and Brzezinski Identity Styles were assessed.

Results: The results of simultaneous multiple regression analysis as well as Baron-Kenny hierarchical regression showed that information identity style in the relationship between attachment styles (dependence and anxiety), with future orientation, communication skills play a mediating role. Normative identity style plays a mediating role in the relationship between attachment styles (dependence and anxiety), with positivity, future orientation, and communication skills. Information and normative identity style play a mediating role in the relationship between security and positivity, future orientation, communication skills. Confused identity style plays a mediating role in the relationship between attachment styles (anxiety) and security, with positivity, future orientation, communication skills.

Conclusion: In a general conclusion, it can be stated that the causal model of academic resilience based on attachment styles, school psycho-social atmosphere with the mediation of identity styles of high school students in Marvdasht has a good fit.

Citation: Rakhshandeh Abarghoee M, Khayyer M, Rezaei A, Kouroshnia M. Modeling academic resilience based on attachment styles, school psycho-social atmosphere mediated by identity styles of first grade high school students in Marvdasht

Quarterly Journal of Psychological Methods and Models. 2022; 12 (46): 17-38.

Doi: 10.30495/jpmm.2022.26026.3184

*Corresponding Author: Mohammad Khayyer

Address: Professor, Department of psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

Tell: 09173116385

Email: m_khayyer@yahoo.com

Extended abstract

Introduction

Students are the most important element of any educational institution, and the government, and in particular the Ministry of Education, provides and implements detailed and coherent plans to guide this group. But what has made students in recent years, despite the improvement of educational and research conditions, not show a desire for greater and greater scientific success, their low level of perseverance in achieving success, as well as withdrawing from academic positions. It is difficult or relatively difficult. Some theorists attribute this kind of withdrawal and lack of perseverance to overcome the obstacles to success due to a low variable called resilience (1). Due to the importance of psychological problems in the statistical community, this study has sought to model the desired model of academic resilience based on attachment styles, the psychosocial atmosphere of the school mediated by identity styles. It seems that the findings of this study will help educational science specialists and educational psychologists to create a better understanding of students' educational issues. It will also provide information for parents in choosing the right educational environment for their children. On the other hand, due to the relationship between attachment styles and resilience and identity styles, families will be aware of the importance of strengthening the appropriate attachment style in children. In addition, because it is one of the secondary education courses. Secondary school is one of the most important, sensitive and effective courses in individual and social life. It is a course that due to the biological, social and psychological status of students has similarities and differences with other courses and has a wide range that includes adolescence and reaches the youth world at the end of the spectrum; Therefore, conducting research among this group is of considerable importance. The theoretical importance of the present study will be

because it is in the field of education (variables such as psychosocial atmosphere of school and resilience) and educational (attachment styles and identity styles); Therefore, it can add knowledge to the existing knowledge in the field of research in these two fields, also doing this research can help theorizing in this field; Therefore, in general, the importance of the present research will be to help the enhancements in the field of education and training.

Material and methods

The present study is of the correlation type. In the form of a path analysis design model, the relationships between the research variables were examined. The variables of the present study are: academic resilience as an endogenous variable of research, attachment and school climate as exogenous variables and identity processing style as a mediating variable. The statistical population of this study consisted of all male and female high school students in Marvdasht city who were studying in the academic year 1399-1398, which included 1166 female students and 1114 male students who referred to education. Marvdasht education in the first high school was taken from the relevant officials in the first high school and used. Multi-stage cluster random sampling method was used to determine the sample size. In this way, 3 girls' schools and 3 boys' schools were randomly selected from the first secondary schools of Marvdasht city, and then 3 classes were presented from each school and to all the students present in those classes (357) on the day of implementation. It should be noted that of this sample size, (179) were girls and (177) were boys. The Samuels (2004) Academic Resilience Questionnaire, the Revised Collins and Reed Adult Attachment Styles Questionnaire (1990), the Delaware School Atmosphere Questionnaire (2011), and the Brzonsky Identity Styles Questionnaire (1992) were data collection tools.

Findings

To explain the variance path of resilience dimensions based on attachment dimensions and school atmosphere through information style with communication skill criterion variables, R and R2 indices 0.47 and 0.22, respectively, for future orientation criterion variable, R and R2 indices, respectively. 0.36 and 0.13, for the positivity criterion variable, R and R2 indices were 0.48 and 0.23, respectively.

For the path of explaining the variance of resilience dimensions based on the dimensions of attachment and school atmosphere due to the normative style with the variable of communication skills criterion, R and R2 indices are 0.45 and /20, respectively, for the future orientation criterion variable, R and R2 indices are 32 respectively. 0. and 0.10 and for the positivity criterion variable, R and R2 indices were 0.45 and 0.20, respectively.

For the explanation of variance of resilience dimensions based on attachment dimensions and school atmosphere due to confused style with communication skill criterion variables, R and R2 indices are 0.50 and / 25, respectively, for future orientation criterion variable, R and R2 indices are 40, respectively. 0. and 0.16 and for the positivity criterion variable, R and R2 indices were 0.46 and 0.21, respectively.

Evaluation of the fit indices of the model mediation paths shows that although we need to redesign or remove the model or the sex-dependence test of the paths more than the intermediate paths, in general, the amount of variance explained is significant and in some paths as it was described that share or full intermediation is achieved. The indirect effects of the relations are given below (the table of direct effects is given both on the paths of the model and in the regression tables and its repetition is avoided in this table).

Discussion

Findings show that anxiety attachment due to information style can negatively

predict future orientation. The findings show that people with anxiety attachments are always anxious and anxious. They are anxious about everything in the relationship and are constantly worried about problems in their relationship.

Findings showed that anxiety attachment due to information style is able to predict communication skills.

Findings showed that dependence attachment through information style is able to predict the component of communication skills. Students with attachment attachment try to minimize the distance with the attachment image. And in this way they exert a hidden hostility. As they try to gain the love of others through clinging, intense caring reactions and control responses. Ambiguous adults are monopolistic and dependent in their emotional relationships with others, constantly worried about rejection and abandonment by others, and trying to reduce their separation anxiety by being highly dependent on the other.

Anxiety attachment due to normative style is able to predict the positivity component. Rink states that the creation of anxious psyches is due to inefficient patterns of attachment. He also says that the main reason for the growth path of people towards anxiety is the development of the feeling of lack that they had in their attachment to their parents. People who do not have a secure attachment style and whose parents have not been able to meet their emotional needs well develop an inner anxiety and a skepticism about the source of the attachment, which weakens the use of normative identity style. Has been in them. In the face of identity issues and decisions, they cannot comply with the expectations and orders of important individuals and reference groups. They do not accept or internalize values and beliefs without conscious evaluation; They have a high tolerance for dealing with new and ambiguous situations and are less protective of their structures

Anxiety attachment due to normative style is able to predict the future orientation component. In explaining this hypothesis, it can be said that people's attachment styles determine emotional and cognitive characteristics and strategies that lead emotional reactions in individuals and their interpersonal relationships. Evolution and organization of these internal representations or active internal patterns to individual differences Leads to quality mental health and proper social interactions. Safe openness to new information and their willingness to modify their schemas in the face of new information also makes them adapt to change and succeed in identification.

The findings showed that security is able to predict the future orientation component due to the normative style. Conversely, theorists conform to the dogma, values, and expectations of important and influential others. The self-concept system of these people is inflexible. People who have a news or normative style always conform to the important people in their lives (such as parents). These people use previous responses to potential threats and engage in cognitive distortion and try to maintain their former existence.

Findings showed that security is able to predict the positivity component due to the normative style. In justification of this finding, it can be generally stated that security is able to predict the normative style, and on the other hand, the normative style also provides a basis for predicting positivity.

Findings showed that the security component is able to predict the communication skills component through complete mediation of confused style.

Findings showed that anxiety attachment due to complete mediation of confused style is able to predict the future orientation component.

Findings showed that anxiety attachment is able to predict the communication skills component through complete mediation of

confused style. This finding can also be justified by the fact that anxious people show aggression in their relationships with others. And relationships with others, decreased sexual desire in spouses, anger in spouses and children, decreased tolerance and criticism in interpersonal relationships, verbal and physical punishment of spouse and children, constant feeling of anxiety about the possibility of a bad accident for oneself and others, repetition Persistent negative attitudes about events in a person's relationship with coworkers, friends, and family are other behavioral and interactive cues that anxious people show.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All subjects full fill the informed consent.

Funding

No funding.

Authors' contributions

Design and conceptualization: Maryam Rakhshandeh Abarghoee and Mohammad Khayyer

Methodology and data analysis: Maryam Rakhshandeh and Mohammad Khayyer

Supervision and final writing: Mohammad Khayyer, Azarmidokht Rezaei & Maryam Kouroshnia.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

مدل یابی تاب‌آوری تحصیلی بر اساس سبک‌های دلبستگی، جو روانی - اجتماعی مدرسه با میانجی‌گری سبک‌های هویت دانش‌آموزان متوسطه اول شهر مرودشت

مریم رخشنده ابرقویی^۱، محمد خیر^{۲*}، آذرمیدخت رضایی^۳، مریم کوروش نیا^۴

۱- دانشجوی دکتری تخصصی، گروه روان‌شناسی تربیتی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

۲- استاد تمام گروه روان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

۳- استادیار گروه روان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

۴- استادیار گروه روان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

چکیده

مقدمه: هدف از این پژوهش مدل‌یابی تاب‌آوری تحصیلی بر اساس سبک‌های دلبستگی، جو روانی - اجتماعی مدرسه با میانجی‌گری سبک‌های هویت بوده است.

روش: جامعه آماری این پژوهش شامل همه دانش‌آموزان دختر و پسر متوسطه اول در شهرستان مرودشت که تعداد آن‌ها در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بالغ بر ۲۲۸۰ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تعداد ۳۵۷ نفر از دانش‌آموزان انتخاب و از روش پرسش‌نامه تاب‌آوری تحصیلی سامونلز، سبک‌های دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید، جو مدرسه دلاویر و سبک‌های هویت برزونسکی مورد سنجش قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه هم‌زمان و هم‌چنین، رگرسیون سلسله مراتبی به شیوه بارون - کنی نشان داد که سبک هویت اطلاعاتی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی اضطرابی با جهت‌گیری آینده، هم‌چنین، سبک دلبستگی (اضطرابی و وابستگی) با مهارت ارتباطی، هم‌چنین، با امنیت و مثبت‌نگری نقش واسطه‌ای سهمی ایفا می‌کند. سبک هویت هنجاری نیز در رابطه بین سبک‌های دلبستگی (وابستگی و اضطراب) با مهارت ارتباطی، هم‌چنین، اضطراب و جهت‌گیری آینده، امنیت و مثبت‌نگری دارای نقش واسطه‌گری سهمی و واسطه‌گری کامل آن با امنیت و جهت‌گیری آینده تایید می‌شود. سبک هویت سردرگم نیز در رابطه بین سبک دلبستگی اضطرابی با مهارت ارتباطی، امنیت و مثبت‌نگری دارای نقش واسطه‌ای جزئی و باجهت‌گیری آینده نقش واسطه‌ای کامل ایفا می‌کند.

نتیجه‌گیری: باتوجه به یافته‌های این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که مدل تاب‌آوری تحصیلی بر اساس سبک‌های دلبستگی، جو روانی - اجتماعی مدرسه با میانجی‌گری سبک‌های هویت دانش‌آموزان متوسطه اول شهر مرودشت از برآزش مطلوبی برخوردار است.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۲۶

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۱۲/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۰۵

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jpmm.2022.26026.3184

واژه‌های کلیدی:

سبک دلبستگی، جو روانی - اجتماعی مدرسه، تاب‌آوری تحصیلی، سبک‌های هویت.

* نویسنده مسئول: دکتر محمد خیر

نشانی: استاد تمام گروه روان‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

تلفن: 09173116385

پست الکترونیکی: m_khayyer@yahoo.com

از جمله مفاهیم مرتبط با تاب‌آوری، سبک هویتی است. در واقع، با توجه به مطالعاتی که در علم روان‌شناسی انجام می‌گیرد، می‌توان گفت که افراد با توجه به سبک‌های هویتی گوناگون‌شان، دارای میزان تاب‌آوری متفاوتی هستند. بنابراین، تاب‌آوری و سبک‌های هویتی افراد، دو عامل تأثیرگذار مهم در تحکیم سلامت روان افراد جامعه می‌باشند. از سوی دیگر، به نظر می‌رسد که شکست‌ها و ناکامی‌هایی که انسان با آن‌ها روبه‌رو می‌شود هم می‌تواند بر میزان تاب‌آوری افراد تأثیرگذار باشد (۷).

در تایید این مطالب می‌توان به پژوهش دیالا فونته، فرناندز و کامبیل (۸) اشاره کرد که نشان داد تاب‌آوری با رویکرد یادگیری عمیق و سبک‌های هویت رابطه معنادار دارد.

فروغی اردکانی (۹) نشان داد سبک‌های هویت قابلیت پیش‌بینی تاب‌آوری را دارد.

احساس هویت جنبه‌های گوناگونی دارد؛ جنبه روانی آن باعث شکل‌گیری "من درونی" نوجوان می‌شود. او در این دوره باید بتواند بین زندگی گذشته و شخصیت دوره‌های قبلی خویش با وضع کنونی و جدیدش، پیوند مناسبی ایجاد کند. همچنین، در این تلاش‌ها، او باید به سؤالاتی مهم درباره خود نظیر من کیستم؟ جای من در هستی کجاست؟ از زندگی خود چه می‌خواهم پاسخ گوید (۱۰).

جدیدترین نظریه در حوزه هویت، نظریه سبک‌های هویت برزونسکی است که الگویی شناختی اجتماعی دارد. سبک‌های هویت، ترجیح نسبی افراد برای بکارگیری شیوه‌های خاص حل مسائل هویتی و پردازش اطلاعات مربوط به خود است. سبک‌های هویتی از نظر برزونسکی، موارد زیر را در بر می‌گیرند (۱۱).

از سوی دیگر، به نظر می‌رسد از جمله عوامل مهم اثرگذار در تاب‌آوری تحصیلی، سبک‌های دلبستگی باشد.

در تایید این رابطه می‌توان به پژوهش کراپاروف مگنانو، زاپاراتا، گوری، کاستانزو، پیز و پلارانو (۱۲) اشاره کرد که نشان دادند دلبستگی بزرگسالان ایمن با تاب‌آوری رابطه‌ای معنادار دارد. این مطالعه تأکید می‌کند که نوع سبک‌های دلبستگی (ایمن یا نایمن) با توانایی تعدیل احساسات ارتباط دارد.

در تایید دیگر هم می‌توان به پژوهش سیمپسون و رولز (۱۳) اشاره کرد که نشان داد دلبستگی و تاب‌آوری با هم رابطه دارند، به گونه‌ای که دلبستگی ایمن، باعث می‌شود تا فرد انتظارات خوش بینانه‌ای داشته باشد، کنترل و اعتماد به نفس زیادی داشته باشد و در هنگام نیاز به جستجوی کمک بپردازد و تمامی این احساسات را می‌توان به عنوان منبعی برای تاب‌آوری در همه ابعاد درسی و زندگی دانست.

دانش‌آموزان مهم‌ترین رکن از هر نهاد آموزشی بشمار می‌روند که دولت و به گونه خاص وزارت آموزش و پرورش برای هدایت این قشر برنامه‌ریزی‌های دقیق و منسجمی را ارائه و اجرا می‌کنند، اما آنچه که باعث شده تا دانش‌آموزان در سال‌های گذشته با وجود بهبود شرایط آموزشی و پژوهشی، تمایلی به موفقیت‌های علمی بیش‌تر و بزرگ‌تر نداشته باشند، پایین بودن میزان پشتکار آن‌ها در کسب موفقیت و همچنین، کناره‌گیری از موقعیت‌های تحصیلی دشوار یا نسبتاً دشوار، است. برخی نظریه‌پردازان این نوع کناره‌گیری و نداشتن پشتکار برای غلبه بر موانع موفقیت را ناشی از پایین بودن متغیری به نام تاب‌آوری می‌دانند (۱).

منشأ مفهوم تاب‌آوری، از پژوهش‌های روان‌شناختی اولیه در مورد کودکانی بدست آمد که به موقعیت‌های ناخوشایند زندگی آسیب‌ناپذیر بودند. به مرور زمان واژه «آسیب‌ناپذیر» با تاب‌آوری جایگزین شد و زمینه‌های نوین از نظریه و پژوهش به وجود آمد. مفهوم تاب‌آوری از دهه ۱۸۰۰ آشکار شد و تاکنون نیز ادامه دارد. پژوهش سلینگمن (۲) «روی درماندگی آموخته‌شده» معلوم کرد که افراد برای منفعل بودن و ناامیدی از حل مسائل، هنگامی که فعالیت‌های‌شان طبق انتظار پیش نمی‌رود و به پاداش نمی‌انجامد، می‌توانند شرطی شوند. سلینگمن دریافت، افراد وقتی به این باور می‌رسند که تلاش‌های‌شان می‌تواند با موفقیت همراه باشد، خوش‌بینی نیز آموخته می‌شود و این مفهوم تاب‌آوری را برای ما روشن می‌کند (۳).

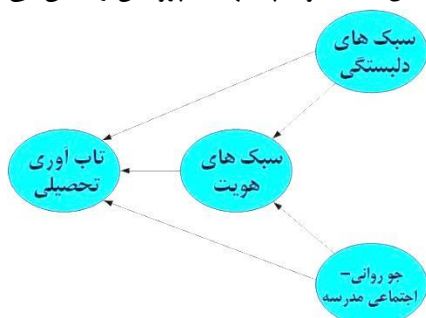
اگر چه تاب‌آوری مفهومی کلی است که تعامل بین افراد، ویژگی‌های شخصی، تجربه‌های پیشین خانواده و منابع اجتماعی‌شان را در برمی‌گیرد، اما به گونه معمول به نوعی از ویژگی‌های شخصیتی اشاره دارد که قادر به ایجاد سازگاری مثبت هستند (۴). تاب‌آوری، سیستمی پویا در مورد توانایی تحمل و غلبه بر چالش‌ها شایان توجه است که ثبات و پیشرفت را تهدید می‌کند (۵).

دانش‌آموزان با تاب‌آوری تحصیلی پایین، آسیب‌پذیرند و فاقد جسارت، انگیزه، تشویق و راهبردهای لازم برای تغییر شرایط تنش‌زا به فرصت‌ها می‌باشند و همیشه درگیر مشغله‌های ذهنی بوده و مشکلات خود را به شکل مبالغه‌آمیزی بزرگ کرده و خود را قربانی حوادث می‌دانند و از شرایط موجود شکوه دارند. همچنین، خود را کم‌توان و ضعیف جلوه می‌دهند و از تلاش برای حل شرایط تنش‌زا می‌پرهیزند. روش برخورد آن‌ها خشک و انعطاف‌ناپذیر است و نسبت به آینده احساس نگرانی می‌کنند که به مرور، این نگرانی‌ها تبدیل به ترس می‌شود (۶).

دانش‌آموزان با سایر دوره‌های تحصیلی مشترکات و تمایزاتی دارد و دارای طیفی گسترده است که دوران نوجوانی را در بر می‌گیرد و در انتهای طیف به دنیای جوانی می‌رسد؛ لذا، انجام پژوهش در میان این قشر از اهمیت شایان توجهی برخوردار است.

اهمیت نظری این پژوهش از این جهت خواهد بود که چون در حوزه آموزش (متغیرهایی چون جو روانی - اجتماعی مدرسه و تاب‌آوری) و تربیتی (سبک‌های دلبستگی و سبک‌های هویتی) است؛ لذا، می‌تواند دانشی به دانش‌های موجود در حوزه پژوهش‌های این دو حوزه بیفزاید، هم‌چنین، انجام این پژوهش می‌تواند به نظریه پردازی در این رشته کمک کند؛ بنابراین، روی هم رفته، اهمیت این پژوهش کمک به افزایش یافته‌ها در حوزه آموزشی و تربیتی خواهد بود.

با توجه مستندات بالا سوال اصلی پژوهش این است که "آیا سبک‌های هویت در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و جو روانی اجتماعی مدرسه با تاب‌آوری تحصیلی نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند؟" شکل یک الگوی پیشنهادی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱- نمودار مفهومی پژوهش

روش

این پژوهش از نوع همبستگی است در قالب یک مدل طرح تحلیل مسیر، روابط میان متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. متغیرهای پژوهش عبارتند از: تاب‌آوری تحصیلی به عنوان متغیر درون‌زاد پژوهش، دلبستگی و جو مدرسه به عنوان متغیرهای برون‌زاد و سبک پردازش هویت به عنوان متغیر واسطه‌ای.

جامعه آماری این پژوهش را همه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه اول در شهرستان مرودشت را تشکیل دادند که در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ مشغول به تحصیل بودند که شامل ۱۱۶۶ نفر دانش‌آموزان دختر و ۱۱۱۴ نفر دانش‌آموز پسر بودند که با مراجعه به آموزش و پرورش مرودشت در دوره متوسطه اول از مسوولین مربوطه در واحد متوسطه اول گرفته شد و مورد استفاده قرار گرفت. برای تعیین حجم نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. بدین صورت که از مدارس متوسطه اول شهر مرودشت به تصادف ۳ مدرسه دخترانه

نتایج پژوهش مهمان نوازان، علی اکبری دهکردی و کاکوجویاری (۱۴) نشان داد که بین تاب‌آوری و سبک دلبستگی اجتنابی رابطه معناداری وجود دارد و می‌توان تاب‌آوری دانشجویان را با توجه به سبک دلبستگی اجتنابی آن‌ها پیش‌بینی کرد.

نتایج پژوهش البرزی، خوشبخت، گلزار و صبری (۱۵) نشان دادند که بین سبک دلبستگی ایمن و هوش هیجانی و تاب‌آوری، رابطه مثبت وجود دارد و بین دلبستگی ناایمن دوسوگرا و هوش هیجانی و تاب‌آوری، رابطه منفی وجود دارد.

سبک دلبستگی یکی از مهم‌ترین عوامل در تعاملات بین فردی است که در دوران کودکی فرد شکل می‌گیرد و با توجه به محیطی که در آن تحول یافته است، در سنین بعدی ادامه می‌یابد. شیوه‌های گوناگون کنش متقابل بین کودک و مراقب‌هایش باعث شکل‌گیری سه سبک دلبستگی ایمن، ناایمن اجتنابی و ناایمن اضطرابی می‌شود. سبک‌های دلبستگی کودکان را که بر حالت‌های روانی بعدی آنان تاثیر دارد به سه نوع (۱) دلبستگی ایمن، (۲) دلبستگی ناایمن یا آشفته، (۳) دلبستگی اجتنابی تقسیم کرده اند (۱۶).

از عوامل موثر دیگر که می‌تواند تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموزان را تحت تاثیر قرار دهد جو روانی اجتماعی مدرسه است. در تایید آنچه گفته شد می‌توان به پژوهش گلستانه و رضایی، پولادی ری شهری (۱۷) اشاره کرد نتایج پژوهش آنها نشان دادند که بین تاب‌آوری و جو روانی - اجتماعی و ابعاد آن رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

منظور از جو روانی - اجتماعی مدرسه، جنبه اجتماعی محیط‌های آموزشی است که به کیفیت روابط اجتماعی در مدرسه می‌پردازد (۱۸). این روابط، درک فردی و جمعی را مد نظر قرار می‌دهند؛ به این معنا که فهم گروهی دانش‌آموزان از معلم با فهم فردی آن‌ها که نشان از رابطه شخصی و خاص دانش‌آموزان با معلم دارد، متفاوت است (۱۹). به نظر می‌رسد یافته‌های این پژوهش، به متخصصان علوم تربیتی و روان‌شناسان تربیتی برای ایجاد درکی مناسب‌تر از مسائل آموزشی و تربیتی دانش‌آموزان کمک خواهد کرد. هم‌چنین، اطلاعاتی برای والدین در انتخاب محیط مناسب آموزشی فرزندان‌شان فراهم خواهد کرد. از سوی دیگر، با توجه به رابطه سبک‌های دلبستگی با تاب‌آوری و سبک‌های هویت، خانواده‌ها نیز از اهمیت تقویت سبک دلبستگی مناسب در فرزندان آگاه خواهند شد. افزون بر این، از آن‌جا که یکی از دوره‌های تحصیلی آموزش و پرورش دوره متوسطه است و دوره متوسطه از دوره‌های مهم، حساس و موثر در زندگی فردی و اجتماعی آدمی است و دوره‌ای است که به سبب وضع زیستی، اجتماعی و روانی

ناقص از کار خارج و تعداد (۳۵۶) پرسش‌نامه لحاظ شد. گفتنی است که از این تعداد حجم نمونه، تعداد (۱۷۹) نفر دختر و (۱۷۷) نفر پسر را تشکیل دادند.

و ۳ مدرسه پسرانه انتخاب و سپس از هر مدرسه ۳ کلاس و به تمامی دانش‌آموزان حاضر آن کلاس‌ها به تعداد (۳۵۷ نفر) در روز اجرا، پرسش‌نامه ارائه شد که یک پرسش‌نامه به دلیل جوابگویی

جدول ۱- مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان

جنسیت	فراوانی	درصد تجمعی
دختر	۱۷۹	۴۹/۷
پسر	۱۷۷	۱۰۰
سن	فراوانی	درصد تجمعی
۱۴	۱۰۱	۲۸/۴
۱۵	۲۱۸	۸۹/۶
۱۶	۳۶	۹۹/۷
۱۷	۱	۱۰۰

این پرسش‌نامه به ترتیب برای مهارت‌های ارتباطی، مثبت‌نگری و جهت‌گیری آینده ۸۱ / ۷۲، ۰ / ۷۱، به دست آورد. قاسمی، مکتبی و حاجی یخچالی (۱۳۹۶) ضریب پایایی این پرسش‌نامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس‌های مهارت‌های ارتباطی، جهت‌گیری آینده و مسئله محوری و مثبت‌نگری به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۶۲، ۰/۶۷ و ضرایب به روش تنصیف اسپیرمن - براون برای زیر مقیاس‌های یاد شده به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۶۱، ۰/۶۲ به دست آمد که پایایی مناسبی جهت اندازه‌گیری متغیر تاب‌آوری تحصیلی است.

در این پژوهش نیز ضریب آلفای کرونباخ برای بعد مهارت ارتباطی ۰/۷۲، برای بعد جهت‌گیری آینده ۰/۷۲ و برای بعد مثبت‌نگری ابتدا ۰/۶۴ به دست آمد که با حذف آیت ۲۲ در بعد مثبت‌نگری، ضریب آلفا به ۰/۷۳ ارتقا یافت. تصمیم به حذف آیت ۲۲ برای بعد مثبت‌نگری بر اساس جدول زیر گرفته شد. ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل پرسش‌نامه ۰/۸۵ بود که نشانگر پایایی مطلوب است.

در ادامه، برای سنجش روایی ابزار تاب‌آوری تحصیلی از تحلیل عامل تأییدی استفاده شد که نتایج آن آورده شده است. مدل پیشنهادی اندازه‌گیری سازه تاب‌آوری تحصیلی از راه تحلیل عامل تأییدی در جمعیت مورد پژوهش بررسی شد. بازه ضرایب استاندارد رگرسیونی بین ۰/۲۷ تا ۰/۷۰ است. با توجه به بالا بودن شاخص خی دو بر درجه‌ی آزادی و پایین بودن برخی دیگر از شاخص‌های ایجازی و مقایسه‌ای، برخی از شاخص‌های اصلاح مورد اعمال قرار گرفت. پس از اعمال پنج شاخص اصلاحی برازش مدل به شکلی بهینه‌تر تغییر کرد. نتایج شاخص‌های برازش بعد از اعمال شاخص‌های اصلاحی مزبور در جدول ۲ آورده شده است.

ابزار گردآوری داده‌ها

الف- پرسش‌نامه تاب‌آوری تحصیلی سامونلز

پرسش‌نامه تاب‌آوری تحصیلی (ARI) به وسیله سامونلز (۲۰) ساخته شده است. در هنجار ایرانی آن که توسط سلطانی‌نژاد، آسیابی، ادهمی و توانایی یوسفیان (۲۱) تنظیم شد، تعداد سوالات این پرسش‌نامه ۲۹ سوال است و در نهایت، سه مولفه مهارت‌های ارتباطی، جهت‌گیری آینده و مسئله محور/مثبت‌نگر از آن استخراج شد. نمره گذاری این پرسش‌نامه به صورت مقیاس پنج درجه ای لیکرت از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) درجه بندی شد.

در پژوهش سامونلز (۲۰) روایی این پرسش‌نامه مورد تأیید قرار گرفت. در پژوهش سلطانی‌نژاد، آسیابی، ادهمی و توانایی یوسفیان (۲۱) با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مشخص شد که داده‌های پژوهش با مدل هماهنگی دارد که نشانگر برازش مدل با داده‌ها است. بنابراین، پرسش‌نامه تاب‌آوری تحصیلی به عنوان پرسش‌نامه معتبر مورد تأیید قرار گرفت و می‌تواند برای بررسی تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموزان به کار رود. روش مؤلفه‌های اصلی و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. در پژوهش سلطانی‌نژاد و همکاران (۲۱) پایایی پرسش‌نامه در دو نمونه دانش‌آموزان و دانشجویان بدست آمده است که پایایی مولفه مهارت‌های ارتباطی در بین دانش‌آموزان و دانشجویان به ترتیب ۰/۷۷ و ۰/۷۶، پایایی مولفه جهت‌گیری آینده به ترتیب ۰/۶۸ و ۰/۶۵ و پایایی مولفه مسئله محور و مثبت‌نگری به ترتیب ۰/۶۳ و ۰/۶۲ می‌باشد و پرسش‌نامه از پایایی مناسبی برخوردار است. غفاری وهمتی نیز در سال (۱۳۹۵) در پژوهشی در مورد ۲۵۰ نفر دانش‌آموز منطقه مبارکه، ضریب آلفای کرونباخ را برای

جدول ۲- نتایج شاخص‌های برازش کلی مدل

مدل بعد از اصلاح	مدل آزمون شده پژوهش
χ^2/df	۱/۹۰
p.value	۰/۰۰۱
RMSEA	۰/۰۵
GFI	۰/۹۱
IFI	۰/۹۲
CFI	۰/۹۲
TLI	۰/۹۰

بر اساس جدول بالا، مدل اندازه‌گیری سازه مورد نظر در سه دسته شاخص‌های برازش مطلق، ایجازی و مقایسه‌ای به شکل مطلوب می‌باشد و قابلیت اندازه‌گیری آن را جامعه مورد پژوهش دارا است و بنابراین، روایی سازه آن مورد تایید قرار می‌گیرد.

ب- پرسش‌نامه تجدید نظر شده سبک‌های دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید (RASS)

این پرسش‌نامه توسط کولینز و رید (۲۲) ساخته شده است و این نسخه در سال (۱۹۹۶) مورد بازنگری قرار گرفت که پرسش‌نامه استفاده شده در این پژوهش همین فرم تجدید نظر شده است. این مقیاس دارای ۱۸ عبارت است که پاسخ‌دهندگان در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای میزان موافقت یا مخالفت خود با هریک از عبارات بیان می‌کند.

نخستین بار کولینز و رید ضریب باز آزمایی این آزمون را برای هریک از سه مقیاس نزدیکی، وابستگی و اضطرابی به ترتیب ۰/۶۷، ۰/۷۱ و ۰/۵۲ گزارش کرد. کولینز و رید (۲۲) نشان دادند که زیر مقیاس نزدیک بودن، وابستگی و اضطرابی در فاصله زمانی ۲ ماه و حتی ۸ ماه پایدار ماندند. با توجه به این که مقادیر الفای کرونباخ در تمامی موارد مساوی یا بیش از ۰/۸۰ است میزان قابلیت اعتماد به دست آمده نیز بالاست (۲۳).

در ایران در پژوهشی که طلائی و زاپور (۲۴) با فرم بازنگری شده پرسش‌نامه و با استفاده از روش آزمون مجدد نشان دادند که این آزمون در سطح ۰/۹۵ قابل اعتماد است. همسانی درونی مقیاس نیز به شکل زیر است، مقیاس نزدیک بودن ۰/۴۸، مقیاس وابستگی ۰/۵۵، مقیاس اضطراب ۰/۷۹. دهقانی (۲۵) در پژوهشی، پایایی این پرسش‌نامه را با استفاده از روش الفای کرونباخ ۰/۶۱ به دست آورد.

مظفری، سامانی و سهرابی (۱۳۹۰) در پژوهشی در مورد ۱۰۱۲ نفر از دانش‌آموزان و با استفاده از این پرسش‌نامه ضریب پایایی پرسش‌نامه را برای هریک از سه زیر مقیاس نزدیکی، وابستگی، اضطرابی به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۷۱، ۰/۵۲ گزارش کرد.

بر اساس نتایج این پژوهش، ضریب آلفای کرونباخ برای بعد وابستگی ۰/۲۶، برای بعد نزدیکی ۰/۴۷ و برای بعد اضطرابی ابتدا ۰/۵۳ بود که با حذف آیتم ۲، ضریب آلفا به ۰/۶۶ رسید. بنابراین دو عامل وابستگی و نزدیکی فاقد در این پژوهش پایایی مطلوبی ندارد. گفتنی است که برای مولفه‌هایی که با حذف هر کدام از آیتم‌ها تغییر چندانی در ضریب صورت نمی‌گرفت، جدول آورده نشده است.

مدل پیشنهادی اندازه‌گیری سازه دلبستگی از راه تحلیل عامل تاییدی در جمعیت مورد پژوهش بررسی شد. بازه ضریب استاندارد رگرسیونی بین ۰/۰۴ تا ۰/۶۴ است. با توجه به بالا بودن شاخص خی دو بر درجه آزادی و پایین بودن برخی شاخص‌های برازش مدل اولیه، برخی از شاخص‌های اصلاح مورد اعمال قرار گرفت که نتایج شاخص‌های برازش بعد از اصلاح در جدول ۳ آورده شده است. پس از اعمال پنج شاخص اصلاحی برازش مدل به شکلی بهینه‌تر تغییر کرد. نتایج شاخص‌های برازش بعد از اعمال شاخص‌های اصلاحی مزبور در ادامه آورده می‌شود.

جدول ۳- نتایج شاخص‌های برازش کلی مدل اندازه‌گیری سازه سبک دلبستگی

مدل بعد از اصلاح	مدل آزمون شده پژوهش
χ^2/df	۱/۲۵
p.value	۰/۰۵۸
RMSEA	۰/۰۲
GFI	۰/۹۶
IFI	۰/۹۵
CFI	۰/۹۵
TLI	۰/۹۳

بر اساس جدول بالا، مدل اندازه‌گیری سازه‌ی مورد نظر در سه دسته شاخص‌های برازش مطلق، ایجازی و مقایسه‌ای به شکل بهینه می‌باشد و قابلیت اندازه‌گیری آن را جامعه مورد پژوهش داراست و بنابراین، روایی سازه آن مورد تایید قرار می‌گیرد.

ج- پرسش‌نامه جو مدرسه دلاویر (Dscs)

پرسش‌نامه جو مدرسه دلاویر در طرح حمایت رفتار مثبت در دانشگاه دلاویر آمریکا طراحی و به وسیله بیر، کاسکین، چن و بلنک (۲۶) هنجاریابی شد. پرسش‌نامه جو مدرسه یک ابزار ۲۳ گویه‌ای است و نمره‌گذاری آن بر اساس طیف لیکرت شامل کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، موافقم (۳) و کاملاً موافقم (۴) می‌باشد. در پژوهش بیر و کاسکین، چن و بلنک (۲۶) تحلیل عاملی تاییدی حاکی از برازش مدل و پرسش‌نامه است (df=23).

د- پرسش نامه سبک‌های هویت برزونسکی

این پرسش‌نامه در سال (۱۹۹۲) به وسیله برزونسکی تهیه شده است که شامل ۳۰ سوال می‌باشد.

در پژوهش برزونسکی (۲۸) روایی پرسش‌نامه مورد تایید واقع شد. همچنین، برزونسکی پایایی درونی (ضریب آلفا) مقیاس اطلاعاتی را ۰/۶۲، مقیاس هنجاری ۰/۶۶، مقیاس سردرگم یا اجتنابی را ۰/۷۳ گزارش کرده است. پور حسن (۲۹) در پژوهشی در مورد ۱۲۰ دانش‌آموز با هدف بررسی رابطه سبک‌های هویت و سلامت روانی و شیوه‌های مقابله با استرس به شیوه تحلیل واریانس در بخش هویت از این پرسش‌نامه استفاده کرد. پژوهشگر (۳۰) در پژوهشی با هدف بررسی رابطه سلامت عمومی و پیشرفت تحصیلی با نقش واسطه‌ای سبک‌های هویت در مورد دانش‌آموزان ضریب پایایی پرسش‌نامه را برای سبک‌های اطلاعاتی، اجتنابی، هنجاری به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۷۵ و ۰/۶۰ و پایایی کل مقیاس را نیز ۰/۷۰ به دست آورد. در این پژوهش نیز ضریب آلفای کرونباخ برای بعد اطلاعاتی ۰/۶۲، هنجاری ۰/۴۴ و برای بعد سردرگم ۰/۵۷ بود که یک پایایی متوسط بشمار می‌رود و مطلوب نیست که با حذف آیتم ۲۹ پایایی به ۰/۶۱ ارتقا داده شد.

در پژوهش غضنفری برای روایی پرسش‌نامه از روش تحلیل عاملی استفاده شد. ابتدا در رابطه با قابلیت ۳۰ ماده پرسش‌نامه سبک هویت برای تحلیل عاملی، آزمون KMO انجام شد که ضریب بدست آمده رضایت بخش بود (۸۱٪). همچنین، آزمون بارتلت برای کرویت در سطح $P < 0.001$ معنی‌دار بود ($X^2 = 6295/15$). ارزیابی و سنجش همسانی درونی پرسش‌نامه سبک هویت توسط غضنفری در مورد داده‌های نمونه اصلی محاسبه شد. ملاحظه شد که ضرایب به دست آمده با ضرایب محاسبه شده توسط برزونسکی وایت و همکارانش بسیار نزدیک است.

برای سنجش روایی سازه‌ی ابزار اندازه‌گیری سبک پردازش هویت، از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد که نتایج آن در ادامه آورده شده است.

مدل پیشنهادی اندازه‌گیری سازه سبک پردازش هویت از راه تحلیل عاملی تاییدی در جمعیت مورد پژوهش بررسی شد. بازه ضرایب استاندارد رگرسیونی بین ۰/۰۲ تا ۰/۵۹ است. با توجه به بالا بودن شاخص خی دو بر درجه آزادی و پایین بودن برخی شاخص‌های برازش دیگر، برخی از شاخص‌های اصلاح مورد اعمال قرار گرفت که نتایج شاخص‌های برازش بعد از اصلاح در جدول ۵ آورده شده است.

CFI=۰/۰۰۱, RMSE=۰/۹۱, SRMR=۰/۰۱. ضریب پایایی درونی نیز در خرده مقیاس روابط معلم-دانش‌آموز ۰/۸۸، رابطه دانش‌آموز-دانش‌آموز ۰/۸۱، عدالت در قوانین ۰/۷۰، امنیت مدرسه ۰/۸۳ و پیوند با مدرسه ۰/۸۳ و ضریب پایایی کل مقیاس نیز ۰/۹۴ به دست آمد. بیرویانگ نیز ضریب پایایی پرسش‌نامه را برای پایه‌های پنجم و ششم به ترتیب ۰/۹۲۸ و ۰/۹۲۷ و ضریب پایایی کل را برای تمامی مقاطع ۰/۹۲ به دست آوردند. روایی محتوایی نسخه ایرانی توسط رضایی و همکارانش از اساتید گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه یزد تایید شد و پایایی پرسش‌نامه نیز با استفاده از الفای کرونباخ بر روی نمونه ۵۶ نفری ۰/۸۵ به دست آمد. کریمی (۲۷) در پژوهشی در مورد دانش‌آموزان پایایی پرسش‌نامه را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آورد. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ برای مولفه معلم - دانش‌آموز ۰/۸۶، دانش‌آموز - دانش‌آموز ۰/۷۸، عدالت ۰/۷۱ (ابتدا ۰/۵۳ بود که با حذف آیتم ۲۳ به ۰/۷۱ ارتقا یافت)، پیوند ۰/۸۳ و امنیت ۰/۸۵ بود.

برای سنجش روایی سازه‌ی ابزار اندازه‌گیری جو مدرسه از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد که نتایج آن در ادامه آورده می‌شود. مدل پیشنهادی اندازه‌گیری سازه‌ی جو مدرسه از راه تحلیل عاملی تاییدی در جمعیت مورد پژوهش بررسی شد. بازه ضرایب استاندارد رگرسیونی بین ۰/۰۴ تا ۰/۸۸ است. با توجه به بالا بودن شاخص خی دو بر درجه‌ی آزادی و پایین بودن برخی شاخص‌های برازش، تعدادی از شاخص‌های اصلاح مورد اعمال قرار گرفت که نتایج شاخص‌های برازش بعد از اصلاح در جدول ۴ آورده شده است.

جدول ۴- نتایج شاخص‌های برازش کلی مدل

اندازه‌گیری سازه جو مدرسه	
مدل بعد از اصلاح	مدل آزمون شده پژوهش
χ^2/df	۱/۹۰
p.value	۰/۰۰۱
RMSEA	۰/۰۵
GFI	۰/۹۱
IFI	۰/۹۵
CFI	۰/۹۵
TLI	۰/۹۴

بر اساس جدول ۴ مدل اندازه‌گیری سازه مورد نظر در سه دسته شاخص‌های برازش مطلق، ایجازی و مقایسه‌ای به شکل مطلوب می‌باشد و قابلیت اندازه‌گیری آن را جامعه مورد پژوهش داراست و بنابراین، روایی سازه آن مورد تایید قرار می‌گیرد.

بهبوده است و قابلیت اندازه‌گیری آن را جامعه مورد پژوهش داراست و بنابراین، روایی سازه آن مورد تایید قرار می‌گیرد.

یافته‌های پژوهش

فرضیه (اصلی) پژوهش این بوده است که " سبک‌های هویت می‌تواند بین سبک‌های دلبستگی و جو روانی- اجتماعی مدرسه با تاب‌آوری تحصیلی نقش میانجی را ایفا کند". نتایج به تفکیک نقش واسطه‌گری هر کدام از سبک‌های پردازش هویت در سه جدول آورده شده است.

جدول ۵- نتایج شاخص‌های برازش کلی مدل اندازه‌گیری

سازه سبک هویت	مدل بعد از اصلاح	مدل آزمون شده پژوهش
χ^2 / df	۱/۳۹	۱/۳۹
p.value	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
RMSEA	۰/۰۳	۰/۰۳
GFI	۰/۹۲	۰/۹۲
IFI	۰/۹۱	۰/۹۱
CFI	۰/۹۱	۰/۹۱
TLI	۰/۸۹	۰/۸۹

بر اساس جدول ۵ مدل اندازه‌گیری سازه مورد نظر در سه دسته شاخص‌های برازش مطلق، ایجازی و مقایسه‌ای به شکل

جدول ۶- رگرسیون ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک هویت اطلاعاتی

رگرسیون جهت‌گیری آینده بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					رگرسیون مهارت ارتباطی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					متغیر پیش‌بین
P<	t	β	R ²	R	P<	t	β	R ²	R	
۰/۷۴	۰/۳۲	-۰/۰۲	۰/۱۳	۰/۳۶	۰/۲۸	۱/۰۷	-۰/۰۸	۰/۲۲	۰/۴۷	رابطه معلم- شاگرد
۰/۲۹	۱/۰۴	-۰/۰۶			۰/۵۰	۰/۶۷	-۰/۰۳			رابطه شاگرد- شاگرد
۰/۰۳	۲/۱۸	۰/۱۷			۰/۴۸	۰/۷۰	-۰/۰۵			پیوند
۰/۳۲	۰/۹۹	-۰/۰۷			۰/۴۷	۰/۷۱	-۰/۰۵			عدالت
۰/۱۱	۱/۵۷	۰/۱۳			۰/۳۹	۰/۸۵	-۰/۰۶			امنیت
۰/۱۸	۱/۳۴	۰/۰۷			۰/۰۰۴	۲/۸۶	-۰/۱۴			نزدیکی
۰/۲۹	۱/۰۵	-۰/۰۵			۰/۰۰۳	۳/۱۵	-۰/۱۶			وابستگی
۰/۰۰۲	۳/۱۹	-۰/۱۶			۰/۰۰۱	۶/۰۰	-۰/۲۹			اضطرابی
۰/۰۰۰	۳/۷۲	۰/۱۹			۰/۰۰۱	۳/۴۹	-۰/۱۷			سبک اطلاعاتی

ادامه جدول ۶- رگرسیون ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک هویت اطلاعاتی

رگرسیون مثبت‌نگری بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					متغیر پیش‌بین
P<	t	β	R ²	R	
۰/۱۰	۱/۶۳	-۰/۱۳	۰/۲۳	۰/۴۸	رابطه معلم- شاگرد
۰/۸۵	۰/۱۸	-۰/۰۱			رابطه شاگرد- شاگرد
۰/۰۱	۲/۶۰	۰/۱۹			پیوند
۰/۳۸	۰/۸۷	-۰/۰۶			عدالت
۰/۰۶	۱/۸۸	-۰/۱۴			امنیت
۰/۲۴	۱/۱۵	-۰/۰۵			نزدیکی
۰/۵۷	۰/۵۵	-۰/۰۲			وابستگی
۰/۰۰۰	۵/۷۶	-۰/۲۷			اضطرابی
۰/۰۰۰	۵/۴۷	۰/۲۷			سبک اطلاعاتی

β به $\beta = -0/29$ پس از ورود سبک اطلاعاتی به رگرسیون مؤلفه مهارت ارتباطی بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت اطلاعاتی در رابطه بین اضطراب و مهارت ارتباطی تایید می‌شود.

باتوجه به کاهش بتا مسیر وابستگی و مهارت ارتباطی از $\beta = 0/20$ به $\beta = 0/17$ پس از ورود سبک هویت

با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر اضطراب و جهت‌گیری آینده از $\beta = 0/19$ به $\beta = -0/16$ پس از ورود سبک هویت اطلاعاتی به رگرسیون مؤلفه جهت‌گیری آینده بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت اطلاعاتی در رابطه بین اضطراب و جهت‌گیری آینده تایید می‌شود. با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر اضطراب و مهارت ارتباطی از $-0/31$

رگرسیون مؤلفه‌ی مثبت‌نگری بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت اطلاعاتی در رابطه بین امنیت و مثبت‌نگری تایید می‌شود.

اطلاعاتی به رگرسیون مؤلفه مهارت ارتباطی بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت اطلاعاتی در رابطه بین وابستگی و مهارت ارتباطی تایید می‌شود. با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر امنیت و مثبت‌نگری از $(\beta=0/21)$ به $(\beta=0/14)$ پس از ورود سبک هویت اطلاعاتی به

جدول ۷- رگرسیون ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک هویت هنجاری

رگرسیون جهت‌گیری آینده بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					رگرسیون مهارت ارتباطی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					متغیر پیش‌بین
P<	t	β	R ²	R	P<	t	β	R ²	R	
0/85	0/18	-0/01	0/10	0/32	0/23	1/81	-0/09	0/20	0/45	رابطه معلم-شاگرد
0/17	1/35	-0/08			0/36	0/90	-0/05			رابطه شاگرد-شاگرد
0/02	2/26	0/18			0/43	0/78	-0/06			پیوند
0/33	0/97	-0/07			0/48	0/70	-0/04			عدالت
0/09	1/69	0/14			0/30	1/01	-0/08			امنیت
0/12	1/52	0/08			0/003	3/03	-0/15			نزدیکی
0/35	0/91	-0/05			0/001	3/28	-0/17			وابستگی
0/002	3/07	-0/16			0/000	5/88	-0/29			اضطرابی
0/02	2/23	0/11			0/11	1/59	-0/08			سبک هنجاری

ادامه جدول ۷- رگرسیون ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک هویت هنجاری

رگرسیون مثبت‌نگری بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					متغیر پیش‌بین
P<	t	β	R ²	R	
0/16	1/39	-0/11	0/20	0/45	رابطه معلم-شاگرد
0/42	0/80	-0/04			رابطه شاگرد-شاگرد
0/006	2/75	0/21			پیوند
0/39	0/85	-0/06			عدالت
0/05	1/96	0/15			امنیت
0/16	1/38	0/07			نزدیکی
0/63	0/47	-0/02			وابستگی
0/000	5/45	-0/26			اضطرابی
0/000	4/30	0/21			سبک هنجاری

هنجاری به رگرسیون مؤلفه‌ی مهارت ارتباطی بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت هنجاری در رابطه بین اضطراب و مهارت ارتباطی تایید می‌شود.

با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر اضطراب و جهت‌گیری آینده از $(\beta=-0/19)$ به $(\beta=-0/16)$ پس از ورود سبک هویت هنجاری به رگرسیون مؤلفه جهت‌گیری آینده بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت هنجاری در رابطه بین اضطراب و جهت‌گیری آینده تایید می‌شود.

با توجه به کاهش ضریب بتا و غیرمعنادار شدن مسیر امنیت و جهت‌گیری آینده از $(\beta=0/17)$ به $(\beta=0/14)$ پس از ورود سبک هویت هنجاری به رگرسیون مؤلفه جهت‌گیری آینده بر

با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر اضطراب و مثبت‌نگری از $(\beta=-0/32)$ به $(\beta=-0/16)$ پس از ورود سبک هویت هنجاری به رگرسیون مؤلفه‌ی مثبت‌نگری بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت هنجاری در رابطه بین اضطراب و مثبت‌نگری تایید می‌شود.

با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر وابستگی و مهارت ارتباطی از $(\beta=0/20)$ به $(\beta=0/17)$ پس از ورود سبک هویت هنجاری به رگرسیون مؤلفه مهارت ارتباطی بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت هنجاری در رابطه بین وابستگی و مهارت ارتباطی تایید می‌شود.

با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر اضطراب و مهارت ارتباطی از $(\beta=-0/31)$ به $(\beta=-0/29)$ پس از ورود سبک هویت

رگرسیون مؤلفه مثبت‌نگری بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت هنجاری در رابطه بین امنیت و مثبت‌نگری تأیید می‌شود.

ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری کامل سبک هویت هنجاری در رابطه بین امنیت و جهت‌گیری آینده تأیید می‌شود. با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر امنیت و مثبت‌نگری از $(\beta=0/21)$ به $(\beta=0/15)$ پس از ورود سبک هویت هنجاری به

جدول ۸- رگرسیون ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک هویت سردرگم

رگرسیون جهت‌گیری آینده بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					رگرسیون مهارت ارتباطی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					متغیر پیش‌بین
P<	t	β	R ²	R	P<	t	β	R ²	R	
0/87	0/15	-0/01	0/16	0/40	0/21	1/25	0/10	0/25	0/50	رابطه
										معلم-شاگرد
0/66	0/43	-0/02			0/91	0/10	-0/00			رابطه
										شاگرد-شاگرد
0/07	1/81	0/14			0/73	0/33	0/02			پیوند
0/48	0/69	-0/05			0/66	0/43	-0/03			عدالت
0/11	1/58	0/12			0/39	0/85	0/06			امنیت
0/14	1/44	0/07			0/03	2/99	0/15			نزدیکی
0/74	0/32	-0/01			0/00	3/91	0/20			وابستگی
0/12	1/52	-0/08			0/00	4/35	-0/21			اضطرابی
0/00	5/41	-0/28			0/00	4/99	-0/24			سبک سردرگم

ادامه جدول ۸- رگرسیون ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک هویت سردرگم

رگرسیون مثبت‌نگری بر ابعاد دلبستگی و جو مدرسه					متغیر پیش‌بین
P<	t	β	R ²	R	
0/15	1/41	-0/11		0/21	رابطه معلم-شاگرد
0/72	0/34	0/02			رابطه شاگرد-شاگرد
0/02	2/23	0/17			پیوند
0/56	0/57	-0/04			عدالت
0/04	2/04	0/16			امنیت
0/17	1/37	0/07			نزدیکی
0/75	0/31	0/01			وابستگی
0/00	4/11	-0/21			اضطرابی
0/00	4/75	-0/24			سبک سردرگم

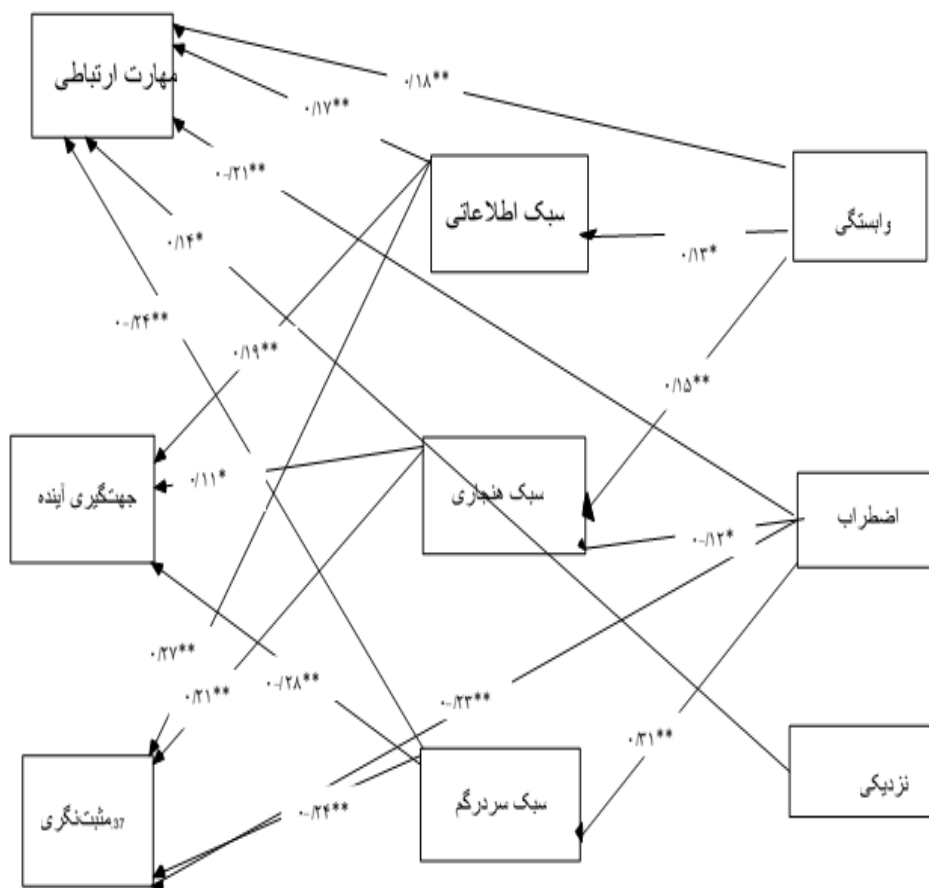
با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر امنیت و مثبت‌نگری از $(\beta=0/21)$ به $(\beta=0/16)$ پس از ورود سبک هویت سردرگم به رگرسیون مؤلفه مثبت‌نگری بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت سردرگم در رابطه بین امنیت و مثبت‌نگری تأیید می‌شود.

در ادامه، شمای مدل، شامل مسیرهای اصلی و واسطه‌ای نشان داده می‌شود (مسیرهایی ترسیم نشده، نشانگر عدم معناداری مسیر بر مبنای داده‌های این پژوهش است. هم‌چنین، از میان مسیرهای واسطه‌ای، دو مسیر به صورت کامل و باقی مسیرها به صورت سهمی، نقش میانجی داشتند که در توضیحات قبل به این مسیرها اشاره شد.

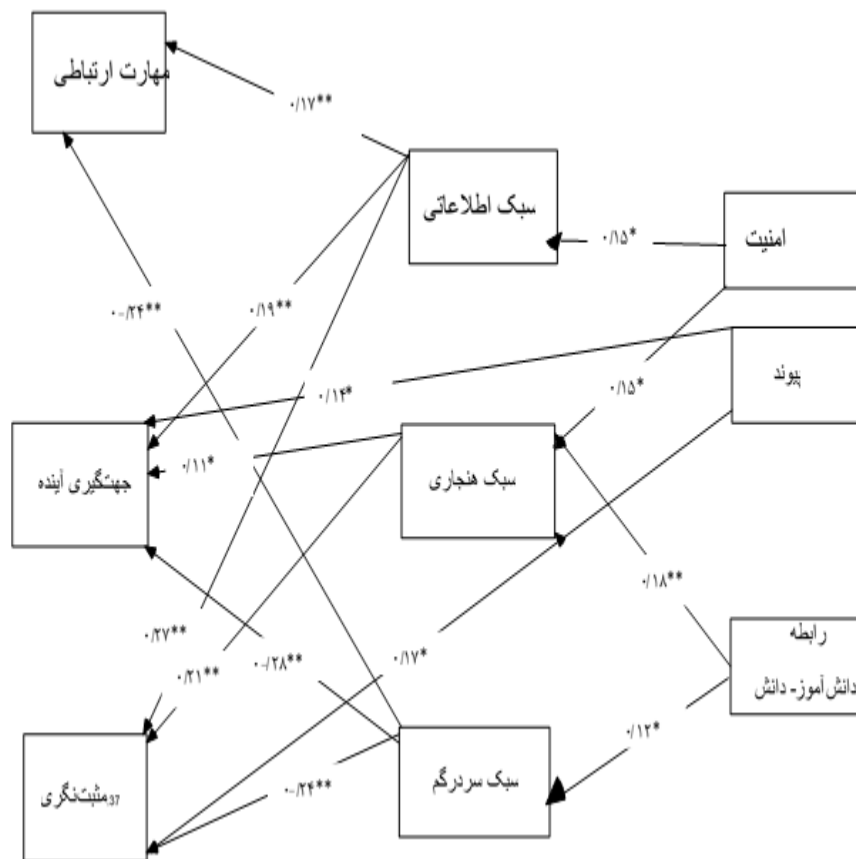
با توجه به کاهش ضریب بتا و غیر معنادار شدن مسیر اضطراب و جهت‌گیری آینده از $(\beta=-0/19)$ به $(\beta=-0/08)$ پس از ورود سبک هویت سردرگم به رگرسیون مؤلفه جهت‌گیری آینده بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری کامل سبک هویت سردرگم در رابطه بین اضطراب و جهت‌گیری آینده تأیید می‌شود.

با توجه به کاهش ضریب بتا مسیر اضطراب و مهارت ارتباطی از $(\beta=-0/31)$ به $(\beta=-0/21)$ پس از ورود سبک هویت سردرگم به رگرسیون مؤلفه مهارت ارتباطی بر ابعاد دلبستگی و ابعاد جو مدرسه، واسطه‌گری سهمی سبک هویت سردرگم در رابطه بین اضطراب و مهارت ارتباطی تأیید می‌شود.

شکل ۲- مدل نهایی طراحی شده بر اساس مسیرهای معنادار با برون زاد ابعاد دلبستگی

شکل ۳- مدل نهایی طراحی شده بر اساس مسیرهای معنادار با برون زاد ابعاد جو مدرسه

0.32 و 0.10 و برای متغیر ملاک مثبت‌نگری 0.45 و 0.20 بود.

برای مسیر تبیین واریانس ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر اساس ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک هویت سردرگم با متغیر ملاک مهارت ارتباطی، 0.50 و 0.25، برای متغیر ملاک جهت‌گیری آینده 0.40 و 0.16 و برای متغیر ملاک مثبت‌نگری 0.46 و 0.21 بود.

ارزیابی شاخص‌های برازش مسیرهای واسطه‌گری مدل نشان می‌دهد که اگرچه بیش‌تر از مسیرهای واسطه‌ای نیازمند بازطراحی و یا حذف از مدل و یا آزمون جنسیت-وابستگی مسیرها می‌باشیم، با این وجود در مجموع، میزان واریانس تبیین شده قابل ملاحظه است و در برخی از مسیرها چنان‌که شرح داده شد، واسطه‌گری سهمی و یا کامل احراز می‌شود. در ادامه اثرات غیر مستقیم روابط آورده می‌شود (جدول اثرات مستقیم هم روی مسیرهای شکل مدل و هم در جداول رگرسیونی آورده شده است و از تکرار آن در این جدول خودداری می‌شود).

مدل نهایی پژوهش برای وضوح بیش‌تر به تفکیک ابعاد متغیرهای برون زاد در قالب دو مدل جداگانه در شکل‌های ۲ و ۳ ارائه شده است و شکل یکپارچه در پیوست آورده شده است. برازش مدل بالا بر اساس شاخص‌های R و R2 در سه مرحله پرداخت مدل به تفکیک متغیرهای ملاک و واسطه، به ترتیب زیر است.

برای مسیر تبیین واریانس ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر اساس ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک اطلاعاتی با متغیر ملاک مهارت ارتباطی، شاخص‌های R و R2 به ترتیب 0.47 و 0.22، برای متغیر ملاک جهت‌گیری آینده، 0.36 و 0.13، برای متغیر ملاک مثبت‌نگری 0.48 و 0.23 به دست آمد.

هم‌چنین، برای مسیر تبیین واریانس ابعاد تاب‌آوری تحصیلی بر اساس ابعاد دلبستگی و جو مدرسه به واسطه سبک هویت هنجاری با متغیر ملاک مهارت ارتباطی، شاخص‌های R و R2 به ترتیب 0.45 و 0.20، برای متغیر ملاک جهت‌گیری آینده

جدول ۹- اثرات غیرمستقیم برای مسیرهای دارای واسطه

ضریب β	مسیر
۰/۰۴۰	امنیت- سبک اطلاعاتی- مثبت‌نگری
-۰/۰۱۳	اضطراب- سبک هنجاری- جهت‌گیری آینده
-۰/۰۲۵	اضطراب- سبک هنجاری- مثبت‌نگری
-۰/۰۷۴	اضطراب- سبک سردرگم- مهارت ارتباطی
-۰/۰۸۶	اضطراب- سبک سردرگم- جهت‌گیری آینده
۰/۰۲۲	وابستگی- سبک اطلاعاتی- مهارت ارتباطی
۰/۰۲۵	وابستگی- سبک هنجاری- مهارت ارتباطی
۰/۰۲۵	اضطراب- سبک هنجاری- مهارت ارتباطی
۰/۰۱۶	امنیت- سبک هنجاری- جهت‌گیری آینده
۰/۰۳۱	امنیت- سبک هنجاری- مثبت‌نگری

ضریب β	اثرات غیر مستقیم بر اساس متغیرهای برون‌زاد
۰/۱۴	امنیت
-۰/۲۴	اضطراب
۰/۱۵	وابستگی
-۰/۰۳۲	رابطه دانش‌آموز-دانش‌آموز

به مظهر دل‌بستگی، این افراد ممکن است، از جهت‌گیری آینده کم‌تری برخوردار باشند. سبک اطلاعاتی با حل مسئله مشکل محور، انگیزه شناختی و باز بودن نسبت به سایر ایده‌ها ارتباط دارد. بنابراین، افراد اضطرابی در رویارویی با ابهام تحمل زیادی از خود نشان داده و از جهت‌گیری آینده کم‌تری برخوردارند. سبک هویت اطلاعاتی با کارآمدی مرتبط است؛ اگر کارآمدی را نیز انتظار پیشرفت بدانیم، بنابراین رابطه سبک‌های اطلاعاتی و مولفه انگیزشی جهت‌گیری آینده قابل توجیه است.

مولفه انگیزشی جهت‌گیری آینده نقشی مهم در انگیزش ایفا می‌کند. پیش‌بینی آینده توسط فرد باعث ایجاد زمینه معنی‌داری برای یادگیری و پیشرفت می‌شود. از جمله نتایج جهت‌گیری آینده، افزایش انگیزه کلی و تلاش و پشتکار است و از جمله نتایج کیفی آن یادگیری عمیق و انگیزه درونی می‌باشد. آینده را فضای انگیزشی فرض می‌کند که به ما انگیزه می‌دهد این عامل یکی از عوامل ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان است که می‌توان آن را برای طیفی گسترده از برنامه‌های کاربردی به کار گرفت و با به کارگیری آن می‌توان در هر شرایط زمانی و در هر موقعیتی با استفاده از اقدام‌های خاص به سوی اهداف دشوار رفت. پرورش هدف‌گرایی و آینده‌نگری در یادگیرندگان افزون بر ایجاد انگیزه، به آن‌ها در یادگیری عمیق و فعال بودن در کلاس کمک می‌کند و باعث می‌شود کم‌تر از کارها طفره برونند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش، مدل‌یابی تاب‌آوری تحصیلی بر اساس سبک‌های دل‌بستگی و جو روانی- اجتماعی مدرسه با میانجی‌گری سبک‌های هویت دانش‌آموزان متوسطه اول شهر مرودشت است. یافته‌ها نشان داد که دل‌بستگی اضطراب به واسطه سبک هویت اطلاعاتی قادر به پیش‌بینی منفی جهت‌گیری آینده است. همچنین، افرادی که دل‌بستگی اضطرابی دارند، همیشه نگران و مضطرب‌اند. آن‌ها در مورد هر چیزی که در رابطه وجود دارد، احساس اضطراب می‌کنند و مدام نگران بروز مشکل در روابطشان هستند. این بخش از یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های دی‌لا و همکاران (۸)، کرارپارو و همکاران (۱۲)، مهمان نوازان و همکاران (۱۴) و البرزی و همکاران (۱۵) هم‌خوانی دارد.

افراد دارای سبک دل‌بستگی اضطرابی، به گونه اجباری تمایل به مجاورت با دیگران دارند و به شدت نسبت به نشانه‌های طرد و ترک‌شدن حساس‌اند. این افراد تصاویر منفی از خود و تصاویر مثبت از دیگران دارند. افراد دارای دل‌بستگی اضطرابی به دلیل روابط بین فردی ناکارآمد و نیز عدم احساس توانمندی، تنش بیش‌تری را تجربه می‌کنند (۳۱).

به بیان دیگر باید گفت که دل‌بستگی اضطراب منجر به کاهش سطح هویت اطلاعاتی و در پی آن کاهش جهت‌گیری آینده می‌شود. با توجه به تردید و دودلی این افراد در مورد اعتماد

یافته‌ها نشان داد که دلبستگی اضطراب به واسطه سبک هویت اطلاعاتی قادر به پیش‌بینی مهارت ارتباطی می‌باشد. این بخش از یافته‌ها با نتایج برخی پژوهش‌های کرارپارو و همکاران (۱۲)، مهمان نوازان و همکاران (۱۴) و البرزی و همکاران (۱۵) هم‌خوانی دارد.

در تبیین این یافته‌ها باید گفت که افراد اضطرابی از نظر شناختی دارای افکار تحریف شده‌ای مانند احتمال خطر جسمی و روان‌شناختی و آسیب‌پذیری هستند (۳۲). هنگامی که این افکار در موقعیت‌هایی اضطرابی با بی‌اعتمادی نسبت به خود و دیگران، همراه شوند، در ارتباط برقرار کردن با مشکل روبه‌رو می‌شوند. هم‌چنین، زمانی که فرد نسبت به خود و دیگران اعتماد پایین دارد، این خصوصیت می‌تواند مانع ارتباط در آن‌ها شود.

یافته‌ها نشان داد که دلبستگی وابستگی به واسطه سبک هویت اطلاعاتی قادر به پیش‌بینی مؤلفه مهارت ارتباطی می‌باشد. دانش‌آموزان با دلبستگی وابستگی کوشش می‌کنند تا فاصله را با تصویر دلبستگی به حداقل برسانند و از این راه خصومتی پنهان را اعمال می‌کنند. به گونه‌ای که سعی دارند تا عشق دیگران را از راه چسبیدن، واکنش مراقبتی شدید و پاسخ‌های کنترلی بدست آورند. این موضع‌گیری بسیار افراطی است؛ به گفته فیلی و نولر (۳۳)، بزرگسالان دوسوگرا در روابط عاطفی خود با دیگران انحصارگرا و وابسته بوده، دائماً نگران طرد و رها شدن از سوی دیگران هستند و با وابستگی شدید به دیگری سعی در کاهش اضطراب جدایی خود دارند.

دلبستگی وابستگی با سبک هویت اطلاعاتی منجر به افزایش مهارت‌های ارتباطی می‌شود. در هم‌سویی با یافته‌ها می‌توان به پژوهش سوننس، دیوریز و گوسنز (۳۴) اشاره کرد که نشان دادند سبک هویت اطلاعاتی دارای پیچیدگی شناختی، تفکر لیبرال و توانایی درک دیدگاه‌های دیگران و انعطاف‌پذیری و مهارت ارتباطی بالا هستند.

یافته‌ها هم‌چنین، نشان داد که مولفه امنیت به واسطه سبک هویت اطلاعاتی قادر به پیش‌بینی مؤلفه مثبت‌نگری است. در تبیین این یافته‌ها باید گفت که امنیت به عنوان یکی از مولفه‌های جو روانی اجتماعی مدرسه از مهم‌ترین متغیرهای مؤثر بر احساسات، عملکرد و موفقیت دانش‌آموزان در تحصیل بشمار می‌رود. دانش‌آموزان به محیط امن و شاد برای تحصیل نیاز دارند و سلامت ذهنی را می‌توان با ایجاد فضایی ایمن، شاد و سرگرم کننده در مدرسه حفظ کرد. فراهم‌سازی امنیت مناسب در مدارس می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا توانمندی‌ها و شایستگی‌های خود را پرورش دهند.

یافته‌ها نشان داد که دلبستگی اضطراب به واسطه سبک هویت هنجاری قادر به پیش‌بینی مؤلفه مثبت‌نگری است. رینک

اظهاری می‌دارد که ایجاد روان‌بنه‌های مضطرب به دلیل الگوهای ناکارآمد دلبستگی است. وی هم‌چنین، می‌گوید: دلیل اصلی مسیر رشد افراد به سمت اضطراب، پیشرفت احساس فقدان است که در دلبستگی‌شان در ارتباط به والدین خود داشته‌اند. افرادی که دارای سبک دلبستگی ایمن نبوده و والدین نتوانسته‌اند نیازهای عاطفی آن‌ها را به خوبی برطرف کنند، دچار یک اضطراب درونی شده و نسبت به منبع دلبستگی دچار یک تردید و دوسوگرایی می‌شوند که این دوسوگرایی و اضطراب موجب ضعیف شدن استفاده از سبک هویت هنجاری در آن‌ها شده است و آن‌ها در رویارویی با موضوع‌های هویت و تصمیم‌گیری‌ها، با انتظارات و دستورات افراد مهم و گروه‌های مرجع نمی‌توانند هم‌نوازی کنند. آن‌ها ارزش‌ها و عقاید را بدون ارزیابی آگاهانه نمی‌پذیرند و درونی نمی‌کنند؛ برای برخورد با موقعیت‌های جدید و مبهم تحمل بالایی دارند و کم‌تر از ساختارهای خود محافظت می‌کنند (۳۵). از سوی دیگر، هیجان‌های منفی افراد با سبک اضطراب موجب می‌شود فکر، عمل و خلاقیت انسان‌ها محدود شود. تفکرات و هیجان‌های منفی؛ کم‌تر دانش‌آموزان را به سوی کنجکاوی و آفرینندگی سوق می‌دهد.

یافته‌ها نشان داد که "دلبستگی وابستگی" به واسطه سبک هویت هنجاری قادر به پیش‌بینی مؤلفه‌ی مهارت ارتباطی می‌باشد. این بخش از یافته‌ها با نتایج پژوهش فولانچنگ و همکاران (۳۶) هم‌خوانی دارد.

مشخصه سبک دلبستگی وابستگی نیاز به احساس صمیمیت با دیگران، عدم تمایل به جستجوی استقلال و اتکا به خود، عدم گرایش به تمرکز روی ویژگی‌های مثبت اعتمادی به دیگران است. این ویژگی باعث شکل‌گیری سبک هویت هنجاری در آن‌ها شده است که از این طریق می‌تواند باعث افزایش مهارت‌های ارتباطی در آن‌ها شود. افراد با استفاده از یک سبک هویتی هنجاری، سعی می‌کنند انتظارات و راهکارهای قانونی گروه‌هایی را که عضوی از آن‌ها هستند را برآورده نمایند.

سیلوا ماتوس و همکاران (۳۷) نشان دادند روابط نزدیک با والدین با رشد بازنمای‌های که فرد را قادر می‌سازد تا به خودش در کشف جهان پیرامون اعتماد نماید مرتبط می‌باشد و شرایط مناسبی را برای نوجوان فراهم می‌سازد تا راه‌هایی متفاوت را برای ارتباط با جهان جستجو کند و در نتیجه به یک احساس قوی از خود برسد.

نتایج پژوهش فولادچنگ، شیخ‌الاسلامی، صفوی (۳۶) نشان داد که با افزایش سبک دلبستگی ایمن هویت هنجاری افزایش می‌یابد. شکل‌گیری هویت، یک رویداد مستقل که

تصمیم‌گیری با پیروی از تجویزها و انتظارات افراد مهم پاسخ می‌دهند.

یافته‌ها نشان داد که مولفه امنیت به واسطه‌گری سهمی سبک هویت سردرگم قادر به پیش‌بینی مؤلفه مثبت‌نگری می‌باشد. این بخش از یافته‌ها با نتایج پژوهش گلستانه و همکاران (۱۷) هم‌خوانی دارد. در توجیه این فرضیه می‌توان بیان داشت عدم توجه به فاکتور امنیت و رعایت نکردن آن‌ها در فضای آموزشی، منجر به پرداخت هزینه‌های بسیار زیادی، توسط دانشجو و دانش‌آموز در محیط آموزشی خود می‌شود که نتیجه‌ای جز اتلاف انرژی، وقت، هزینه و عدم پرورش‌دهی نیروی متخصص توسط فضاهای آموزشی می‌شود و از این رو، موجب کاهش کارایی، کیفیت و افزایش تنش بین دانشجویان و دانش‌آموزان یک محیط آموزشی می‌شود. بسیاری از دانش‌آموزانی که به خاطر فقدان امنیت در مدرسه، ترس از مدرسه و معلم و ناظم و ... در دوره‌های گوناگونی از درس و تحصیل عقب‌افتاده‌اند و در مقاطع گوناگون زندگی به خاطر ترس‌هایی که سرکوب نشده‌اند با شکست روبه‌رو می‌شوند. چه بسا دانش‌آموزی به دلایل گوناگون از مدرسه یا عوامل دیگر می‌ترسد و نمی‌تواند در زندگی موفق باشد. برخی دانش‌آموزان استعدادها درخشانی دارند که اگر شکوفا نشوند (به دلایل گوناگون) در زندگی با شکست مواجه شده و نمی‌توانند مراحل موفقیت را طی کنند. وظیفه آموزگاران این است که این ترس‌ها و اضطراب‌ها را شناخته و در پی سرکوب آن‌ها بر آیند زیرا مقطع ابتدایی از دوره‌های گوناگون تحصیلی یکی از دوره‌های مهم و شاید بتوان گفت مهم‌ترین دوره است که اگر دانش‌آموزان و عوامل موثر بر روحیه آن‌ها و مسائل و مشکلات گوناگون آن‌ها بیان و رفع نشود، در دوره‌های دیگر زندگی به مراتب با مشکلات بیش‌تری روبه‌رو خواهند شد. برای نمونه سبک هویتی این افراد سبک هویت سردرگم خواهد بود و این نوع سبک زمینه‌ای خواهد بود برای ضعف در مولفه مثبت‌نگری؛ در واقع، سبک هویت سردرگم/اجتنابی با راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار، انتظارات کنترل بیرونی، راهبردهای تصمیم‌گیری غیرانطباقی، تغییرپذیری مقطعی، روان رنجورخویی و واکنش‌های افسرده‌گون رابطه مثبت و با آگاهی از خود، مقاومت شناختی، وظیفه‌شناسی، شاخص‌های بهزیستی و مهم‌تر از همه مثبت‌نگری رابطه منفی نشان می‌دهد.

یافته‌ها نشان داد که دلبستگی اضطراب به واسطه‌گری کامل سبک هویت سردرگم قادر به پیش‌بینی مؤلفه جهت‌گیری آینده می‌باشد. این بخش از یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های مهمان‌نوازان و همکاران (۱۴) و البرزی و همکاران (۱۵) هم‌خوانی دارد. در توجیه این فرضیه می‌توان بیان داشت که

توسط فرد به صورت خود مختار انجام گیرد نمی‌باشد بلکه از راه روابط اجتماعی، در تعامل با دیگران و در کنار دیگران بروز می‌کند

یافته‌ها نشان داد که دلبستگی اضطراب به واسطه سبک هویت هنجاری قادر به پیش‌بینی مؤلفه جهت‌گیری آینده است. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت، سبک‌های دلبستگی افراد تعیین‌کننده ویژگی‌های عاطفی و شناختی و راهبردهایی است که واکنش هیجانی را در افراد و روابط بین شخصی آن‌ها هدایت می‌کند. تحول و سازماندهی این بازنمایی‌های درونی یا الگوهای فعال درونی به تفاوت‌های فردی در کیفیت بهداشت روانی و تعاملات اجتماعی درست منجر می‌شود. باز بودن ایمن‌ها در گرفتن اطلاعات جدید و تمایل آن‌ها به اصلاح طرحواره‌های خود در صورت اطلاعات جدید نیز باعث می‌شود که با تغییرات سازگار شوند و در هویت‌یابی موفق رفتار کنند (۳۸). افراد با سبک اضطرابی از در هویت موفق نبوده و این عامل بر جهت‌گیری آینده در آن‌ها اثر خواهد گذاشت.

یافته‌ها نشان داد که امنیت به واسطه سبک هویت هنجاری قادر به پیش‌بینی مؤلفه جهت‌گیری آینده است. افرادی که سبک خبری یا هنجاری دارند، همواره با افراد مهم زندگی‌شان (مانند والدین) هم‌نوایی ایجاد می‌کنند. این افراد در مقابل تهدیدهای بالقوه از پاسخ‌های قبلی استفاده می‌کنند و دست به تحریف شناختی می‌زنند و سعی در حفظ موجودیت قبلی خود دارند. افزون بر این، به دلیل اختلاف بین اطلاعات درباره این‌که آن‌ها چگونه‌اند و هنجارهای جامعه چیست باعث می‌شود زمانی که با اطلاعات و مسائل مربوط به هویت روبه‌رو می‌شوند، نوعی احساس گناه و نگرانی از شکست خوردن داشته باشند (۳۹).

یافته‌ها نشان داد که امنیت به واسطه سبک هویت هنجاری قادر به پیش‌بینی مؤلفه مثبت‌نگری می‌باشد. در توجیه این یافته می‌توان به طور کلی بیان داشت که امنیت قادر به پیش‌بینی سبک هویت هنجاری است و از سویی دیگر، سبک هویت هنجاری نیز بستر و زمینه‌ای جهت پیش‌بینی مثبت‌نگری فراهم می‌آورد؛ به این نحو که در دنیای کنونی، ازدیاد سریع جمعیت و تحول در ساختارهای فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی موجب ازای تقاضا برای آموزش شده به طوری که پاسخگویی به تقاضای افراد برای آموزش، نیازمند تخصیص کاری منابع انسانی، مالی و امکانات کالبدی است. منبع کالبدی از منابع موجود در نظام آموزشی هر کشور است که باید مورد توجه قرار گیرد. وجود امنیت در مدارس منجر به این امر می‌شود که این دانش‌آموزان سبک هویت هنجاری را اتخاذ کنند. از سویی دیگر، سبک هویت هنجاری زمینه‌ای جهت مثبت‌نگری فراهم می‌آورد؛ بدین گونه که به سؤالات هویت و موقعیت‌های

به یک ساختار هویت پراکنده منجر می‌شود که به صورت بی‌هدف، ناپایدار و یا اتفاقی یکپارچه شده است. از این رو، این افراد فاقد مهارت‌های ارتباطی قوی هستند. با توجه به ارتباط مثبت میان جو مدرسه با سبک‌های هویت، مسئولان نظام آموزشی در سطح کلان و مدیران و معلمان در سطح خرد با اتخاذ تدابیری مناسب می‌توانند به ایجاد جوی مثبت در مدارس بپردازند، جوی که زمینه مناسب را برای رشد و توسعه تاب‌آوری و مهارت‌های ارتباطی فراهم آورد. با توجه به نتایج این پژوهش، به دولت و وزارت آموزش و پرورش پیشنهاد می‌شود، به منظور افزایش تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموزان و معلمان و بالا رفتن کیفیت آموزش، جو روانی مدارس بویژه مولفه امنیت مدارس را بهبود بخشند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این مطالعه فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: مریم رخشنده ابرقویی و محمد خیر؛
روش‌شناسی و تحلیل داده‌ها: مریم رخشنده ابرقویی و محمد خیر
نظارت و نگارش نهایی: مریم رخشنده ابرقویی، محمد خیر،
آذرمیدخت رضایی و مریم کوروش نیا.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، مقاله فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

مبتلایان به اضطراب نمی‌توانند روابط خوب و پایداری با افرادی دیگر داشته باشند؛ آن‌ها در روابط صمیمانه خود همواره نگران موضوعی هستند که بر اساس آن فرد مورد علاقه‌شان را از دست بدهند. همچنین، یکی از ویژگی‌های مبتلایان چسبیدن زیاد به افرادی است که به آن‌ها وابسته‌اند و این حالت بویژه در کودکانی که به اضطراب مبتلا هستند، دیده می‌شود و همواره به والدین خود بویژه مادر می‌چسبند. مبتلایان به اضطراب تحمل دوری از افراد مورد علاقه‌شان را ندارند و گاهی دچار حالت‌های تشویش و گریه می‌شوند. همچنین، در موارد شدید نیز احساس طردشدگی و حالت افسردگی را نشان می‌دهند.

یافته‌ها نشان داد که دلبستگی اضطراب به واسطه‌گری سهمی سبک هویت سردرگم قادر به پیش‌بینی مؤلفه مهارت ارتباطی است. این یافته نیز بدین گونه قابل توجیه است که افراد مضطرب در روابط با دیگران پرخاشگری نشان می‌دهند. معمولاً افراد مضطرب زود از کوره در می‌روند و هنگام صحبت کردن با دیگران دچار لرزش صدا می‌شوند این افراد همچنین، با ناتوانی در تصمیم‌گیری در مورد مسائل کاری و روابط با دیگران مواجه‌اند، کاهش میل جنسی در همسران، عصبانیت در رابطه با همسر و فرزندان، کاهش تحمل و انتقادپذیری در روابط بین‌فردی، تنبیه کلامی و جسمانی همسر و فرزندان، احساس دلشوره مداوم از احتمال وقوع حادثه‌ای بد برای خود و دیگران و تکرار مداوم ذهنیت‌های منفی در مورد وقایع در ارتباط فرد با همکاران، دوستان و خانواده از دیگر علایم رفتاری و تعاملی است که افراد مضطرب نشان می‌دهند؛ در نتیجه، ویژگی‌های سبک هویت سردرگم در این افراد به وفور یافت می‌شود. برای نمونه، جوانانی با سبک هویت سردرگم / اجتنابی برای اجتناب از تعارض‌های شخصی مرتبط با هویت تلاش می‌کنند، آن‌ها تصمیم‌گیری‌ها را تا زمانی که الزام‌های موقعیتی یک خط مشی را دیکته کند، به تاخیر می‌اندازد و همواره رفتارها و نظرات خود را مطابق تقاضاها و الزام‌های اجتماعی تغییر می‌دهند، بدون این‌که ساختار هویت خود را اصلاح کنند. اصلاحاتی هم که به صورت فعالیت‌های رفتاری یا حتی هم‌نوایی شفاهی انجام می‌دهند، آنی و زودگذر است. چنین راهبردهایی به احتمال زیاد،

References

1- Anasuri, S., & Anthony, K. (2018). Resilience Levels Among College Students: A Comparative Study from Two Southern States in the USA. *IOSR Journal of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*, 23 (1), 52-73.

2- Seligman, M. E. P., Abramson, L. Y., Semmel, A., & von Baeyer, C. (1979). Depressive attributional style. *Journal of Abnormal Psychology*, 88, 242-247.

3- Sanchis, R., Canetta, L & Poler., R. (2020). A Conceptual Reference

- Framework for Enterprise Resilience Enhancement. *Sustainability*, 12, 2-27.
- 4- Ungar, M. (2013). The social ecology of Resilience. *A Handbook of Theory and Practice* New York, NY: Springer.
- 5- Masten, A.S. (2011). Resilience in children threatened by extreme adversity: Frameworks for research, practice, and translational synergy. *Development and Psychopathology*, 23(2), 493.
- 6- Doğulu, C., Karanci, A. N., & İkizer, G. (2016). How do survivors perceive community resilience? The case of the 2011 earthquakes in Van, Turkey. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 16: 108-114.
- 7- Mohsentabar Fioozjaee, S., Farahbakhsh, K., Salmabadi, M., & Mohsentabarfiroozjaie, S. (2017). Formulation of Resiliency Models According to Identity Styles and Sense of Failure in Married Teachers in City of Babol. *Journal of Educational Psychology Studies*, 14(28), 231-252.
- 8- De la Fuente, J., Fernández-Cabezas, M., & Cambil, M. (2019). Linear relationship between resilience, learning approaches, and identity styles in undergraduate students. *Frontiers in psychology*, 8(1), 1039-1041.
- 9- Foroughi Ardakani, H. (2018). A study of the relationship between family communication patterns and identity states with resilience in high school students in Ardakan city in the academic year 2017-2017. Master Thesis, Islamic Azad University, Ardakan Unit.
- 10- Erat, S., Kitapçı, H & Akçin, K. (2020). Managerial Perception and Organizational Identity: A Comparative Analysis. *Sustainability*, 12, 2-16.
- 11- Raghibi M, Sheikh H, Shamsollahzadeh Y, Jalmbadani M. (2019). Investigating the Mediating Role of Identity Styles on Body Image Concerns and Related Factors in Adolescents Referred to Zahedan Health Centers. *J Health Res Commun*, 5 (3), 83-93.
- 12- Craparo, G., Magnano, P., Zapparrata, M. V., Gori, A., Costanzo, G., Pace, U., & Pellerone, M. (2019). Coping, attachment style and resilience: the mediating role of alexithymia. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 6(1).
- 13- Simpson, J. A., & Rholes, W. S. E. (2010). Attachment theory and close relationships. Guilford Press.
- 14- Mehmannaevazan, A., Aliakbaridehkordi, M., Kakojoybari, A. (2015). Impact of attachment styles, family cohesion and adaptability on the level of resiliency as it relates to the feeling of homesickness among freshman students living in dormitories of alZahra university. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 12(4), 173-204. doi: 10.22051/jwsps.2015.1499.
- 15- Alborzi, M., Khoshbakht, F., Golzar, H., & Sabri, M. (2015). The Relationship between Attachment Styles and Resiliency: The Mediating Role of Emotional Intelligence. , 11(44), 436-425.
- 16- Rastgar Faraj Zadeh, L., & Mohammadian, A. (2019). The Role of the Mediator of Attachment Styles in the Relationship between Personality Traits and Fetishism. *Shefaye Khatam*, 7 (2), 44-55.
- 17- Golestaneh, M., Rezaei, M., & Poladi Reyshahri, A. (2015). A study of the relationship between resilience with the psycho-social atmosphere of school and academic stress of adolescents. Article of the Sixth International Congress of Children and Adolescents.
- 18- Mainhard, M. T., Brekelmans, M., & Wubbels, T. (2011). Coercive and supportive teacher behaviour: Within-and across-lesson associations with the classroom social climate. *Learning and Instruction*, 21(3), 345-354.
- 19- Kenny, D. A. (2004). PERSON: A general model of interpersonal perception. *Personality and Social Psychology Review*, 8(3), 265-280.
- 20- Samuels, W. E. (2004). Development of a non-intellective measure of academic success: Towards the quantification of resilience. The University of Texas at Arlington.

- 21- Soltaninejad, M., asiabi, M., Ahmadi, B., Tavanaiee yosefian, S. (2014). A Study of the Psychometric Properties of the Academic Resilience Inventory (ARI). *Quarterly of Educational Measurement*, 4(15), 17-35.
- 22- Collins, V.L., & Read, S.J. (1990). Adult attachment: working models and a relationship.
- 23- Akbari, Z. (2010). Comparison of attachment styles in married men with extramarital and non-marital relationships in Shiraz. Master Thesis, Islamic Azad University of Marvdasht.
- 24- Talaian, R., & Zarpour, S. (2003). Attachment and mental health in adolescence. Master student of counseling. *Journal of Family Thought*. 2 (14), 32-38.
- 25- Dehghani, S. (2012). The mediating role of attachment styles in the relationship between personality traits and emotional intelligence in health workers of Shiraz health center. Master Thesis, Islamic Azad University of Marvdasht.
- 26- Bear, G. G., Gaskins, C., Blank, J., & Chen, F. F. (2011). Delaware School Climate Survey—Student: Its factor structure, concurrent validity, and reliability. *Journal of School Psychology*, 49(2), 157-174.
- 27- Karimi, S. (2014). The Relationship between Jomdarseh and Social Skills and Academic Achievement of Sixth Grade Elementary Students in Yazd, M.Sc. Thesis, Islamic Azad University, Marvdasht Branch.
- 28- Berzonsky, M. D. (1992). Identity style and coping strategies, *Journal of Personality*, 60, 771-788.
- 29- Pourhassan, S. (2008). Investigating the Relationship between Identity-Mental Health Styles and Stress Coping Methods in High School Students in District One of Shiraz. Undergraduate Thesis, Arsanjan Islamic Azad University.
- 30- Rakhshandeh Abarghoie, M. (2011). The study of the relationship between identity styles and academic achievement with the mediating role of identity styles among pre-university students in Marvdasht. Master Thesis of Arsanjan Free University.
- 31- Smith, J. L., & Hollinger-Smith, L. (2015). Savoring, resilience, and psychological well-being in older adults. *Aging & mental health*, 19(3), 192-200.
- 32- Beck, A.T. (1976). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. New York: International Universities Press.
- 33- Feeney, J.A., & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult Romantic Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 282-292.
- 34- Soenens, B., Duriez, B., & Goossens, L. (2018). Social-Psychological Profiles of Identity Styles: Attitudinal and Social-Cognitive Correlates in Late Adolescence. Correspondence concerning this article should be sent to Bart Soenens, K.U. Leuven, Department of Psychology, Tiensestraat 102, b-3000 Leuven, Belgium.
- 35- Kleiman, E. M., & Beaver, J. K. (2013). A meaningful life is worth living: Meaning in life as a suicide resiliency factor. *Psychiatry research*, 210(3), 934-939.
- 36- Fooladcheng, M. Shaykh al-Islam, R., & Safavi, H. (2010). Predicting adolescents' identity processing styles based on parenting dimensions, *Psychology Quarterly*, 14 (1), 3-16.
- 37- Silva Matos, D. M., Freckleton, R. P., & Watkinson, A. R. (1999). The role of density dependence in the population dynamics of a tropical palm. *Ecology*, 80(8), 2635-2650.
- 38- Maddi, S.R. & Khoshaba, D.M. (2005). Resilience at work. AMA com, American management Association, 1601, Broadway, N.Y 10019.
- 39- Vaziri, Sh., Lotfi Kashani, F., Jamshidifar, Z., & Vaziri, Y. (2014). Brief report: The identity style inventory—validation in Iranian college students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 128, 316-320.

